

ئاوهلناوی لیکدراو به گشتی و له زمانی فهره نسیدا به تایبهتی

په خشان فهمی فرحوا - حاتم ولیا محمد^۱

^۱سهنته ری توژیینه وه، فاکه لتی ئەندازیاری، زانکۆی
کۆیه، کۆیه، ههریمی کوردستان، عێراق.

^۲بهشی کوردی، کۆلیژی په وهرده، زانکۆی
سه لاهه ددین، ههولێر، ههریمی کوردستان، عێراق.

پوخته:

لیکدان پرۆسه یهکی کاریگه ری مۆرفۆلۆژییه
بۆ دروستکردنی دانهی فرههنگی نۆی. له و
توژیینه وه یه دا تیشک دهخهینه سهر ئاوهلناوی
لیکدراو به گشتی و تایبهتمه ندیه کانی له زمانی
فهره نسیدا به تایبهتی. له کاتی نوسینی ئه و
توژیینه وه یه به ئاسانی ئه وه مان به دیکرد ئاوهلناوی

لیکدراو زۆر به پرۆژه یهکی بهرچاو که متر گرنگی
پیدراوه له ناوی لیکدراو. سهرهتا توژیینه وه که به
پیشه کیهک ده باره ی ئاوهلناوی لیکدراو دهست
پیده کات، دوا ی ئه وه ئه و یه که سهره تایبانه
دهخهینه رو که ئاوهلناوی لیکدراویان لیدروست
ده بیت. دواتر تیشک دهخهینه سهر ناوه نده کان که
بۆ لیکدانی پیکهاته کان به کار دین. دواتر توژیینه وه که
باس له و حاله تانه ده کات که به لیکدراو داناندین له
زمانی فرههنگی، دواتر دینه سه ره باسی جو ره کانی
لیکدراو (له زمانی فرههنگی دو جو ره هه ن لیکدراوی
نیشتمانی و نوێگه ر) و قاله کانی لیکدراو و چۆنیه تی
دروستکردنیان. له کو تاییدا دینه سه ره باسی
لیکدراوی به سه ره و بی سه ره. توژیینه وه که ئه وه
ده رده خات که با به تی ئاوهلناوی لیکدراو با به تیکی
کیشه له سه ره و تا ئیستا یه کلایی نه بو ته وه و
زمانناسان چه ندین بو چونی جیا وازیان هه یه له
سه ری، هه ر بو یه ئیمه هه ولماندا که زۆر به ی بو چونه
جیا وازه کان شیکه یه وه و باسیان لیه و به کین.

کیله وشه کان: له یه کدان، ئاوهلناو، نیشتمانی،
نوێگه ر، قاله ب.

Article Info:

DOI: 10.26750/Vol(9).No(4).Paper2

Received: 20-October-2021

Accepted: 04-January-2022

Published: 29-September-2022

Corresponding Author's E-mail:

pakhshan.fahmi@koyauniversity.org

hatam.muhammad@su.edu.krd

This work is licensed under CC-BY-NC-ND 4.0

Copyright©2022 Journal of University of Raparin.

پیشهکی:

لیکدان پرۆسهیهکی کاریگهری مۆرفۆلۆژییه له زمانی فهرههسی که بههاوتهریبی لهگهڵ پرۆسهی دارشتن (پیشگر و پاشگر و گۆرین) دا کاردهکات.

دهستهواژهی لیکدان به بهربلاوی له توژیینهوهکان بهشیوهیهکی یهکسان بهکارنههاتوه. ئهوه دهستهواژهیه شیکرنهوهی یهکه لیکسیکیه ئالۆزهکان بهبۆچونی جیاواز دهگریتهوه. بهشیویهکی گشتی دو جۆر بۆچون ههه. یهکه میان ئهوهیه که ههر یهکهیهکی لیکسیکی جیاواز که له دو یان زیاتر پیکهاتهی تیدا بیت به وشه ی لیکدراو ههژماردهکریت به له بهرچاونهگرتنی پرۆسهی دروستکردنهکه (مۆرفۆلۆژی و سینتاکسی). ئهوه بۆچونه تیشکی سههرهکی دهخاته سهه تاییهتمهندییه لیکسیهکانی وشه لیکدراوهکه. بهلام بۆچونی دوهم تیشک دهخاته سهه پرۆسهی لیکدانهکه خۆی و گرینگی به دو خال دههات: یهکه دروستکردنی لیکدراوی سینتاکسی و مۆرفۆلۆژی دوهمیشیان جیاکردنهوهی لیکدان له دارشتن. له زمانی فهرههسی دو جۆری سههرهکی لیکدان ههه:

أ. لیكدانی نهتهوهیی (Native)

ب. لیكدانی نوێگهه (Neological)

ئهوه دو جۆره لیكدراوه به دو تاییهتمهندی لهیهکتر جیادهکرینهوه. لیكدراوه نهتهوهیهکان له دو یان زیاتر دانیه فهرههنگی فهرههسی پیکهاتون به بی هیچ ناوبهندیک. ئهگهه رۆنانی ناوهوهی پیکهاتهکه به (XY) دابنن ئهوا (X) پیکهاتهی کارکه رهکهیه که له نمونهکاندا هیلێ بهژیردا هاتوه.

نمونه: (Poisson-chat) بهمانای (پشیله ماسی)، (Wagon-fumeur) بهمانای (فارگونی جگه رهکیشان)، (Ouvre-boîte) بهمانای (قوتوکه رهوه).

لیکدهره نوێگهه رهکان بهشیوهکی گشتی له پیکهاتهیهکی فهرههسی و پیکهاتهیهکی بیانی (زۆرجار یۆنانی یاخود لاتینی) که له فهرههسی سهه بهخۆ نایهه، که به هۆی بهسهه ریکهوه لیکدراون پیکدین.

ئهگهه رۆنانی ناوهی ئهوه جۆره لیکدراوانه به (XY) دابنن ئهوا (X) پیکهاته کاریگه رهکهیه، بۆ نمونه: (ludo- thèque) بهمانای (کتبخانهی تهرفیهی)، (cyno-céphale) بهمانای (سهلهکه سهگ).

یهکه سههه تاییههکان (basic units)

ئهوه گشتاندنهی که (Guevara & Scalise, 2009) کردویانه دهلیت لیکدان بهگشتی له دو کاتیگۆری سههرهکی لیکسیکی پیکدیت، بۆ زمانی فهرههسی کتومت راسته. لهگهڵ ئهوهشدا توژیینهوهکانی بواری لیکدان له پیکهاتهکانی لیکدراو دهکۆلینهوه: وشه، لیکسم، رهگ، قهه، بهگریمانیهی ئهوهی که مۆرفۆلۆژی و سینتاکس لیک جیاوازن ههریهک له وان یهکهی جیاواز بهکاردههینن بۆ دروستکردنی لیکدراو، لیکسیم له مۆرفۆلۆژی و (یهکهی رۆتی رۆنانی فهرههنگین) وشه له سینتاکس (یهکهی تاییهتمهندار به پهیههندی سینتاکسی).

تارادهیهک توژیهران کۆکن له سههه فهرههنگ بهبنیاتی سههرهکی لیكدانی مۆرفۆلۆجی دابنن (Bauer, 2001; Booij, 2005; Corbin, 1992; Fradin, 2003; Montermini, 2010; Scalise & Vogel, 2010) له سههه بنهمای ئهوهی که لیکسمهکان له رۆی مۆرفۆلۆژی له قههه لیک یان زیاتر پیکدین (Aronoff, 1994; Bonami & Boyé, 2003; Stump, 2001) ئهوه یهکانهی که له لیكدراوهکان دهردهکهون، پیکدین له دو قههه لیکسیم.

زۆر بهی لیکدراوه فهره‌نسییه‌کان ئه‌و جۆره شیکردنه‌وه‌یان بۆ گونجاوه. له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا زۆر جۆری لیکدراوه‌کان هه‌ن که پۆلانی که‌متر ئاساییان هه‌یه: پیکهاته‌کان و شه‌ن (یه‌که‌ی گه‌ردان کران) له‌بری قه‌د یاخود یه‌که‌ی سینتاکسی سه‌ربه‌خۆ یاخود سه‌ر به‌هیچ لیسیمیک نین.

لیکسیم

لیکسیم له لیکدراوه نه‌ته‌وه‌یه‌کاندا

لیکدراوه نه‌ته‌وه‌یه‌کان له دو لیکسیم پیکدین که سه‌ر به کاتیگۆریه سه‌ره‌کیه‌کانی وه‌ک ناو کار و ئاوه‌لکار و گه‌ردان نه‌کران. ئه‌و فورمه فۆنۆلۆژییه‌ی لیکسیمه‌کان که له‌ناو لیکدراوه‌کاندا پینی دهرده‌که‌ون پیکدی له یه‌ک ستمی (قه‌د) لیکسیمه‌که. بۆیه هیچ پیکهاته‌یه‌کی گه‌ردانی تیدانییه، هیچ کات و که‌س و نیشانه له سه‌ر کاره‌کان دهرنه‌که‌وتوه هیچ ژماره له سه‌ر ناوه‌کان نییه و هیچ په‌گه‌ز و ژماره له سه‌ر ئاوه‌لناوه‌کان نییه. بۆ نمونه (Ouvre-boîte) به‌مانای (قوتوکه‌ره‌وه) و (homme-grenouille) به‌مانای (پیاوی بۆق)، (pomme-verte) به‌مانای (سیوی سه‌وز).

له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌ی شیکردنه‌وه‌ی تاراده‌یه‌کی به‌رفراوان قبولکراوه، به‌لام له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌ش به‌شیوه‌ی سه‌ربه‌خۆ دهرناکه‌ون به‌تایبه‌تی که قه‌ده‌کان زۆر جار هاوواتای وشه‌کان له نمونه‌ی گه‌ردانی لیکسیمه‌که.

لیکسیم له لیکدانی نوێگه‌ردا:

پیکهاته‌کانی لیکدراوی نوێگه‌ر ته‌نها مۆرفۆلۆژین هیچ به‌رجه‌سته‌کردنیکی سینتاکسیان نییه، ئه‌مه‌ش واده‌کات توێژه‌ران ناوی جۆراوجۆری لیبینن ئه‌م جۆره لیکدراوانه له‌به‌ر دو هۆکار که‌متر سه‌ربه‌خۆن. پیکهاته‌کانیان له سه‌رچاوه‌ی کلاسیکی وه‌رگیران که زۆر به‌یان یۆنانی و لاتینین که تاراده‌یه‌ک لیکدراوه‌که له‌گه‌ڵ وشه‌ یۆنانی و لاتینییه‌کان له‌یه‌که‌ه‌چن (homomorphic). ئه‌و پیکهاتانه له لیکدان و هه‌ندیجار له دارشتن دهرده‌که‌ون.

لیکدراوی یۆنانی: (micro-céphale) به‌مانای (سه‌ر بچوک)، (méga-lithe) به‌مانای (گاشه‌ به‌رد).

لیکدراوی لاتینی: (homicide) به‌مانای (پیاوکۆژ)، (aquifère) به‌مانای (ئاوی ژیر زه‌وی).

دارشتن: (aquatique) به‌مانای (ئاوی)، (phobie) به‌مانای (ترس)، (céphalée) به‌مانای (سه‌ر ئیشه‌).

ب. هه‌ندیجار پیکهاته‌کان له‌گه‌ڵ لیکسیمیه‌ی فهره‌نسی براره‌وه یه‌که‌ه‌گره‌وه بۆیه ئه‌و پیکهاته براره‌وه ناسه‌ربه‌خۆیانه

وه‌ک لیکسیم کارده‌که‌ن له‌ناو لیکدراوه‌که. بۆ نمونه (eurodéputé) به‌مانای (په‌رله‌مانیتاری ئه‌وروی)،

(pétrochimie) به‌مانای (پتروکیمیای) و (socio-cultorel) به‌مانای (کۆمه‌لایه‌تی که‌لتوری). له‌و نمونه‌دا

وشه‌ی (euro) براره‌وه‌ی (europe)، (pétro) براره‌وه‌ی (pétrole)، (socio) براره‌وه‌ی (social).

ئه‌و باره‌ ناسه‌ربه‌خۆیه‌ی پیکهاته‌کانی لیکدراوی نوێگه‌ر به‌باری ئه‌و لیکدراوانه لاواز ده‌کات له‌ زمانه‌وانی.

له‌به‌رئه‌وه‌ی پیکهاته براره‌وه‌کان له‌پرووی فۆنۆلۆژی و کاتیگۆری و سیمانتیکی په‌یوه‌ندیان له‌گه‌ڵ لیکسیمه

فهره‌نسییه‌کان هه‌یه وه‌ک فۆرمۆلۆژی له لیکسیمیه‌ی فهره‌نسی مامه‌له‌یان له‌گه‌ڵ ده‌کریت. له مۆرفۆلۆژی لیکسیمیه

ئه‌وانه قه‌دی لیکسیم که ته‌واوکار بن یاخود نا (Montermi, 2010). به‌هه‌مان شیوه مامه‌له له‌گه‌ڵ پیکهاته

په‌سه‌نه‌کان ده‌کریت. که ده‌کریت زۆر به‌یان به‌وه شیکرینه‌وه که بنه‌مای لیکچو و ته‌واوکارن بۆ لیکسیمیه

فهره‌نسی بۆیه ئه‌و پیکهاتانه به قه‌دی لیکسیمیه هه‌ژمارده‌کرین به‌لام ئه‌گه‌ر هاتو پیکهاته په‌سه‌نه‌که به‌هیچ

لیکسیمیه فهره‌نسی نه‌به‌سترایه‌وه ئه‌و خاله وه‌رناگریت. به‌پینی بۆچونی چه‌ندین توێژه‌ر ئه‌و پیکهاته په‌سه‌نانه

وهك ليكسيم هه‌لسوكه‌وت ده‌كهن (Corbin, 1985; Fradin, 2000; Iacobini, 2004; Namer, 2009) ئەوانه‌ی خواره‌وه‌ن:

أ. توانای ئاماژهدانیا‌ن هه‌یه به‌ قه‌باره و تاییه‌تمه‌ندی و په‌یوه‌ندییه‌کان (Namer, 2009).

ب. سه‌ر به‌یه‌کیک له‌ کاتیگۆریه‌ سه‌ره‌کیه‌کانن (ناو، کار، ئاوه‌لناو) (Corbin, 1985).

له‌گه‌ل ئەوه‌ی لیکدراوه‌ نویگه‌ریه‌کان به‌شیوه‌یه‌کی سه‌ره‌کی له‌سه‌ر بنه‌مای ناسه‌ربه‌خۆ کارده‌کهن، به‌لام ده‌توان لیکدراوه‌ له‌ لیکسیمی فه‌ره‌نسی دروست بکه‌ن، بۆیه‌ ده‌ستنیشان کردنی لیکدراوه‌ی نویگه‌ر له‌سه‌ر پیوه‌ریکی دیکه‌ش دیاری ده‌کریت ئەویش ریکخستنی رۆنانی ناوه‌وه‌ی پیکهاته‌کان که به‌پێچه‌وانه‌ی لیکدراوه‌ نه‌ته‌وه‌یه‌کانه. بۆ نمونه (insecticide) به‌مانای (زینده‌وه‌ر کوژ)، (alcoolothérapie) به‌مانای (چاره‌سه‌ری کحولی)، (droito-faciste) به‌مانای (راستگری تونده‌وه‌).

وشه:

هه‌ندیک لیکدراوه‌کان فۆرمی گه‌ردانکراوه‌ له‌ لیکسیم ئاشکرا ده‌کهن ئەوه‌ له‌ لیکدراوه‌ی (کار+ناو) ده‌رده‌که‌ویت که ناوه‌که‌ کۆیه‌ بۆ نمونه (Protège-yeux) به‌ مانای (چاوپاریژ)، (Œuf-coupe) به‌مانای (هیلکه‌به‌ر)، (Sèche-mains) به‌مانای (ده‌ست وشکه‌ره‌وه‌)، (collect-miettes) به‌مانای (ورده‌ نان هه‌لگه‌ره‌وه‌)، (presse-fruits) به‌ مانای (میوه‌گوش). له‌و نمونه‌یه‌ سه‌ره‌وه‌ هه‌مو پیکهاته‌کان ناوی کۆن. ئەو وشه‌ لیکدراوه‌ ئەنجامی نیشانکردنی سینتاکسی نین، وه‌کو بۆ ماوه‌ی گه‌ردانین که پالنه‌ری سیمانتیکیان هه‌یه (Booij, 1996, 2005). به‌واتایه‌کی تر ئەو ناوه‌ کۆیانه‌ی له‌ نمونه‌کانی سه‌روه‌ هاتون، یاخود په‌یوه‌ستن به‌فه‌ره‌نگه‌وه‌ و هه‌مان لیکدراوه‌ به‌فۆرمی تاک نییه‌ بۆ نمونه (Protège-yeux) فۆرمی تاکی نییه‌ (Protège-œil)، یان هه‌لبژارده‌ی قسه‌که‌ره‌که‌ به‌هایه‌کی سیمانتیکی تۆمارده‌کات به‌ به‌کاره‌ینانی فۆرمی کۆی ناوه‌که‌.

ناوه‌نده‌کان Eléments de liaisons

لیكدراوه‌ نویگه‌ره‌کان به‌هه‌بونی ناوه‌ندیک تیا‌یاند ده‌ناسرینه‌وه‌، که پیشی ده‌گوتریت بزوینی لیکده‌ر (i,0) که ده‌که‌ویتته‌ نیوان هه‌ردو پیکهاته‌که‌ی لیکدراوه‌که‌، (i) له‌ لیکدراوه‌ لاتینییه‌کان ده‌بیریت بۆ نمونه (insècticide) به‌مانای (زینده‌وه‌ر کوژ)، (0) له‌ لیکدراوه‌ لاتینییه‌کان ده‌رده‌که‌ویت بۆ نمونه (anglophone) به‌ مانای (ئینگلیزی زمان) یاخود ئەگه‌ر لیکسیمیکی فه‌ره‌نسی براوه‌ی تیدابیت بۆ نمونه (afco-culoïn) به‌مانای کۆبی ده‌شته‌کی، یاخود (i یان 0) له‌ لیکدراوه‌که‌ لیکسیمی فه‌ره‌نسی بن یاخود ناوی گیاندار (Nom Propre) بۆ نمونه (riziculture) به‌مانای (برنج چاندن)، (alcoolothérapie) به‌ واتای (چاره‌سه‌ر به‌کحول)، (sarkophobie) به‌ مانای (ترس له‌ سارکۆزی).

لیكدراوه‌ به‌رامبه‌ر به‌ ده‌سته‌واژه‌ فه‌ره‌نگیه‌کان:

بۆچونی میعیاری ریزمان، که تیا‌یدا مۆرفۆلۆژی و سینتاکس دو پیکهاته‌ی سه‌ربه‌خۆن چه‌ندین پیوه‌ر پیشنیار کراون بۆ جیا‌کردنه‌وه‌ی لیکدانی مۆرفۆلۆژی و لیکدانی سینتاکسی (Anderson, 1992; Aronoff, 1994; Corbin, 1985, 1992; Guevara & Scalise, 2009; Matthews, 1991; Scalise, 1984, 1992) لیکدان کرداریکی لیکسیکی مۆرفۆلۆجیه‌ ئەگه‌ره‌اتو په‌یوه‌ست بو به‌و سنوره‌ لیکسیکیانه‌ی که پیکهاته‌ مۆرفۆلۆژییه‌که‌ ریکده‌خه‌ن. بۆیه‌ زنجیره‌یه‌که‌ له‌ وشه‌ به‌ لیکدراوه‌ی مۆرفۆلۆژی داده‌نریت، ئەگه‌ر هاتو لیکسیمیک

(ناو، کار، ئاوه‌لناو) بیت که له لیکسیمی تر دروستکرا بیت به پیتی ریکخستنیکى ناسینتاکسی، لهو حالته‌دا باری دانه‌ی فرهه‌نگیه (Corbin, 1992; Fradin, 2003, 2009).

بۆیه ئه‌وانه‌ی خواره‌وه به‌لیکدراو دانانرین: (Zwanenburg, 1992)

أ. یه‌که‌ی ئالۆز که له لیکسیم پیکنه‌هاتون وه‌ک ئامرازی په‌یوه‌ندی ئالۆز بۆ نمونه (Par-dessus) به‌مانای (له‌سه‌ره‌وه)، (en dehors de) به‌مانای (بیجگه‌له)، یاخود هاوسی ئالۆز بۆ نمونه (de sort que) به‌مانای (به‌شیوه‌ی)، (bien que) به‌مانای (سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ی)

ب. ئه‌و ده‌سته‌واژه فرهه‌نگیانه‌ی که وه‌ک دانه‌ی فرهه‌نگی هه‌لسوکه‌وت ده‌که‌ن بۆ نمونه (rendez-vous) به‌مانای (ژوان)، (qu'en-dira-t-on) به‌مانای (چی ده‌لین) یان (چی ده‌وتریت).

ج. دروستکردنی ریزمانی لیکسیمی که وه‌ک دانه‌ی فرهه‌نگی کار ده‌که‌ن:

• فریزی ناوی N.P

Fil de fer	واپه‌ری ئاسن
Brosse à dent	فلچه‌ی ددان
Arc-en-ciel	په‌لکه‌زیرینه

• فریزی ئامرازی په‌یوه‌ندی P.P

Sous-verre	ژیر شوشه
Sans papier	بی په‌راو (قاچاغ)

• فریزی کاری V.P

boit-sans-soif	سه‌رخۆش (مدمن)
Va et vient	هاتو چۆ

د. دروستکردنی سینتاکسی فرهه‌نگی، که وه‌ک دانه‌ی فرهه‌نگی هه‌لسوکه‌وت ده‌که‌ن.

• فریزی ناوی رۆنان (ناو+ئاوه‌لناو)

poids lourd	باره‌لگر
Chamebr froide	ژوری سارد (به‌فر گری گه‌وره)

• فریزی ناوی رۆنان (ئاوه‌لناو+ناو) فرهه‌نسی کۆن

moyen age	سه‌ده‌ی ناوه‌راست
ruoge-gorge	گه‌رده‌ن سۆر (بالنده‌یه)
Chauve-souris	مشکی که‌چه‌ل (شه‌مشه‌مه کویره)

ه. فریزی ناوی پۆنان (ناو+ناو)

Avocat ami	پاریزه‌ری هاوپی
Operation prix	کری حه‌واله
Case depart	خالی ده‌رچون

به‌پێچه‌وانه‌وه لیکدراوه‌کانی (کار+ناو)، (ناو+ناو)، (ئاوه‌لناو+ئاوه‌لناو)، (ئاوه‌لناو+ناو) که به مۆرفۆلۆژی دروستبون (دواتر دینه سهر ئه‌و باسه) ئه‌و لیکدراوانه له‌گه‌ڵ تاییه‌تمه‌ندیه مۆرفۆلۆژی لیکدان کۆکن، به‌لام ریزی‌ه‌ری سینتاکسیان هه‌یه.

لیکدراوی (کار+ناو) نه‌بونی دیاریکەر له‌ نیوان کار و ناوه‌که و کۆمه‌لیک په‌یوه‌ندی سیمانتیکی جیاواز هه‌یه له‌نیوان کار و ناوه‌که بۆنمونه (ouver-boîte) به‌مانای (قوتوکه‌ره‌وه). نه‌بونی ئامرازی ته‌نسیق (coordinating conjunctions) له‌ناو پیکهاته‌کانی لیکدراوی (ناو+ناو) بۆ نمونه (horloger-bijoutier) به‌مانای (سه‌عاتچی -زیره‌نگر) هه‌روه‌ها (ئاوه‌لناو+ئاوه‌لناو)مان هه‌یه بۆ نمونه (aigre-doux) به‌مانای (تال-شرین) لیکدانه‌وه‌ی هاوپی‌نیمی له‌هه‌مو پیکهاته‌کانی تری (ناو+ناو) بۆ نمونه (café pause -) به‌مانای (پشوی -قاوه) لیره مه‌به‌ستمان کاته (کاتی قاوه خواردنه‌وه). هه‌بونی سه‌ری ئاوه‌لناوی له‌بری سه‌ری ناوی له‌ لیکدراوه‌کانی (ئاوه‌لناو+ناو) بۆنمونه (bleu-ciel) به‌مانای (شینی ئاسمانی). به‌لام ئه‌سته‌مه سنوریک له‌ نیوان مۆرفۆلۆژی سینتاکس له‌ لیکدراوه‌کانی (ناو+ناو) بکیشین، له‌به‌رئه‌وه‌ی ئه‌و جوهره لیکدراوه له‌ هه‌ردو پرۆسیسی سینتاکسی و مۆرفۆلۆژی دروسته‌بن. چه‌ندین پیوه‌ر داهینراوه بۆ ناسینه‌وه‌ی ئه‌و دو جوهره. باشترین پیوه‌ر له‌سه‌ر بنه‌مای ئه‌و قالبه لیکدراوانه دامه‌زراون که په‌یوه‌ستن به‌ زنجیره‌ی (ناو+ناو) که که‌متر په‌یوه‌ستن له‌په‌یوه‌ر پۆنانی ریزی‌مانی بۆیه (Corbin, 1992; Fradin, 2003, 2009; Guevara & Scalise, 2009) ئه‌وه ده‌رده‌خه‌ن که زنجیره‌ی سینتاکسییه (ناو+ناو)ه‌کان به‌پێچه‌وانه‌ی لیکدراوه (ناو+ناو)ه‌کان هه‌یج مانایه‌کی وشه‌بیان نییه و وه‌ک هاوپی‌نیمی و ته‌نسیقی لیکدارینه‌وه، به‌لام ئه‌و پیوه‌ره به‌کاره‌یتانی ئاسان نییه، هه‌مه‌جو‌ری تاقیکراوه به‌ به‌رده‌وامی ده‌بیته‌ هۆی دوباره پشکنینه‌وه‌ی.

به‌ره‌می لیکدان:

لیکدراوی مۆرفۆلۆجی وه‌ک لیکدانی تاییه‌تمه‌ندی فۆنۆلۆجی سینتاکسی و سیمانتیکی دو لیکسیم یان زیاتر پیکدیت. لیکسیم یه‌ک+لیکسیم دو = به‌ لیکسیم سی. له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا لیکدراوی مۆرفۆلۆژی هه‌ندیجار وه‌ک لیکسیم ئاسایی هه‌لسوکه‌وت ناکه‌ن له‌به‌رئه‌وه‌ی له‌ زۆر حاله‌ت ئه‌و توخمه‌ی که له‌ لیکدان دروست ده‌بن لیکسیم نین و له‌فه‌ره‌نگ تۆمارناکرین (هه‌روه‌ک وشه‌ دارپژراوه هه‌لسه‌نگینه‌ره‌کان که له‌ زمانی فه‌ره‌نسی له‌گه‌ڵ کرداری پراگماتیکی به‌کارده‌ین (Gaeta & Ricca, 2009). ئه‌و بۆچونه بۆ ئه‌و لیکدراونه راسته که لیکدانه‌وه (مانا)یان په‌یوه‌سته به‌ ده‌وربه‌ر (context) یاخود به‌ حاله‌تیکی دیاریکراوه‌وه په‌یوه‌ستن بۆ نمونه لیکدراوی (کار+ناو) (porte-chapeau) ده‌کریت مانای (شوینی هه‌لگری کلاو بگه‌ینی یاخود که‌سیک کلاوی له‌سه‌ر بیت) مانا که‌ی ده‌گۆریت به‌په‌ی ده‌وربه‌ر. حاله‌تیکی تر ئه‌وه‌یه که لیکدراوه‌کان وه‌ک توخمی سینتاکسی هه‌لسوکه‌وت ده‌که‌ن ئه‌وه‌ش ئه‌وه ده‌گه‌ینیت که دیاریکردنی سنوری نیوان

ليکدراوه جياوازه‌کانی ريزمان نارونه. (Lieber & Scalise, 2007)، ئەو حالته زۆر به‌پرونی له ليکدراوه (کار+ناو)ه رۆمانسييه‌کان و فەرهنسييه‌کان زهق ده‌بیتته‌وه، بۆ نمونه:

أ-

Fourre-tout	دۆلاب
Mange-tout	جۆريکه له فاسۆليا
Guèrit-tout	جۆريکه له گۆل

ب-

Couche-tard	که‌سيک که درهنگ بخه‌ويت
Lève-tôt	که‌سيک که زو له‌خه‌وه‌ده‌ستت
Couche-dehors	بئ جئ و رئ
Passe-partout	کلیلی جۆکه‌ر

ئەو رۆنانه‌ی سه‌ره‌وه له کاریک و پیکهاته‌یه‌کی دوهم پیکدیت (له (أ) جیناوی نادیار، له (ب) ئاوه‌لکار) که ده‌کریت به‌ده‌سته‌واژه‌ی فەرهنگی دابندریت له‌به‌رئه‌وه‌ی که له‌گه‌ل رۆنانه‌ی سینتاکسی کۆکن (Fradin, 2003, 2009) به‌لام له‌گه‌ل ئەوه‌شدا باشته‌وه‌ک ليکدراوی مۆرفۆلۆژی مامه‌له‌یان له‌گه‌ل ده‌کریت له‌به‌رئه‌وه‌ی سیمانتیکی ليکدراوه (کار+ناو)ه‌کان کۆکن (Villoing, 2009). له‌راستیدا ئەو زنجیره‌ ئالۆزانه‌ی (أ) و (ب) هه‌مان جۆری سیمانتیکی ليکدراوی (کار+ناو) له‌خۆده‌گریت، که ده‌بیتته‌ سه‌رچاوه‌یه‌ک به‌رپه‌گای ده‌ستشیا‌نکردنی تایبه‌تمه‌ندییه‌کی گرنگی ئه‌رکی. له‌سه‌رو ئەوه‌شدا په‌یوه‌ندی سیمانتیکی نیوان کار و جیناوه‌ نادیاره‌که که له (أ) دا کۆکه له‌گه‌ل رۆلی سیمانتیکی ليکدراوی (کار+ناو)ی ئاسایی. په‌یوه‌ندی نیوان کار و ئاوه‌لکاره‌کانی (ب) رۆنانه‌ی له‌به‌رئه‌وه‌ی ئاوه‌لکاره‌که ئاماژه به‌ شتی جیاواز ده‌کات له‌ نمونه‌ی (Couche-dehors) ئاماژه به‌ شوین ده‌کات (dehors) به‌مانای ده‌ره‌وه‌ دیت، له‌نمونه‌ی (Lève-tôt) و (Couche-tard) ئاماژه به‌ کات ده‌کات. بۆیه‌ بۆمان ده‌رده‌که‌ویت که نه‌بونی ریزپه‌ری سینتاکسی له‌ زنجیره‌ لیكسیکیه‌ ئالۆزه‌کان کافی نییه‌ بۆ دیاریکردنی ليکدراوی مۆرفۆلۆژی.

ليکدان و دارشتن:

سنوری نیوان ليکدان و دارشتن کيشه‌یه‌کی به‌رده‌وامه له‌ پرۆسه‌ بنیادنانی مۆرفۆلۆژی ليکدراوه‌کان له‌ دو فۆرم یان زیاتری سه‌ربه‌خۆ پیکدین، به‌لام دارپژراوه‌کان له‌فۆرمیکی سه‌ربه‌خۆ فۆرمیکی به‌ند پیکدین ئەو پيوه‌ره چه‌ندین کيشه‌یه‌ک ده‌نیتته‌وه (Scalise, 1984, 1992)، (Corbin, 1985).

کيشه‌ی یه‌که‌م له‌ باره‌ی فۆرمی به‌نده. به‌په‌ی پيوه‌ری به‌ندوبون بیت ئەو پیکهاتانه‌ ده‌بیت وه‌ک گیره‌ک شیبکرینه‌وه (Bauer, 1979; Williams, 1981). به‌لام له‌گه‌ل ئەوه‌شدا ليکدراوه‌ نوێگه‌ره‌کان ده‌توانن ليکیان به‌ندن، ئەگه‌ر بیت و وه‌ک گیره‌ک شیبکرینه‌وه ئەوا ئەو زنجیره‌ پیکهاته‌ی (پیشگر+پاشگر) دروست ده‌کات بیونی دانه‌ی فەرهنگی ئەو جۆره‌ فۆرمه‌ش له‌ پیناسه‌ی سه‌ره‌کی دارشتن لاده‌دات. چه‌ندین توێژینه‌وه له‌و بواره‌ هه‌ن بۆ

ناسینه‌وهی ئه‌و دانه نوێگه‌رانه که هه‌ندیک پیکهاته‌یان تێدایه، که ده‌بیت وهک پیشگر شیبکرینه‌وه و هه‌ندیکیش وهک لیکسیک. چه‌ندین پێوه‌ر پێشنیار کراوه بۆ ناسینه‌وهی گیره‌که‌کان له پیکهاته‌ فه‌ره‌ه‌نگیه‌کان:

أ. تایبه‌تمه‌ندی رۆنایی: پیکهاته‌ سه‌ره‌که‌یه‌که‌ ده‌توانیت دو رۆلی قالبی لیکدان ببینیت گیره‌ک (base) که گیره‌ک خۆی ناتوانیت ئه‌و جوهره‌ رۆله‌ ببینیت.

ب. تایبه‌تمه‌ندی سیمانتیکی: پیکهاته‌ سه‌ره‌که‌یه‌که‌ ناوه‌رۆکیکی سیمانتیکی ئاماژه‌یی وه‌سفی هه‌یه، به‌لام گیره‌ک به‌مایه‌کی دروستکردنی لیکسیمه‌که‌ که مانای کرداری نیشاندهری هه‌یه.

به‌لام ئه‌و پێوه‌رانه‌ی سه‌ره‌وه‌ به‌کاره‌ینانیان ئاسان نییه و جیاکردنه‌وه‌ی گیره‌ک له پیکهاته‌ سه‌ره‌که‌یه‌که‌ زۆر نارونه‌ بۆ نمونه‌ پیکهاته‌کانی (micro) و (nano) له فه‌ره‌نسیدا پیشگر ده‌چنه‌ سه‌ر ناوی پێوانه‌یی بۆ ئاماژه‌کردن به‌ دابه‌شکردنیان به‌سه‌ر ملیۆن (micro)، ملیار بۆ (nano).

• Micro-ampère, micro-seconde

• Nano-seconde, nano-farad

به‌لام که وهک پیکهاته‌ی سه‌ره‌کی کارده‌که‌ن مایکرو و نانۆ واتایه‌کی ئاوه‌لناویان هه‌یه که ئه‌ویش بچوکه‌ بۆ نمونه:

• Miro organisme, macro céphale

• Nano cephal, nano cormie

پێوه‌ری لکانیش کێشه‌داره‌ له‌رۆی فۆرمی ئازاد له‌ پرۆسه‌ی رێزمانی کردن. هه‌ندیک لیکسیمه‌ی دروستکراو له‌ یه‌که‌م دیتن به‌ ئاسانی به‌ لیکدراو قه‌بول ده‌کرین پیکهاته‌ی دو‌باره‌ بو‌وه‌ له‌ راسته‌وه‌ یان چه‌پ نیشان ده‌ده‌ن حاله‌تی له‌و جوهره‌ کێشه‌داره‌ که ده‌کریت پیکهاته‌کان لیکسیم یاخود گیره‌ک. له‌رۆی پێوه‌ری سیمانتیکی لیکسیمه‌کانی (petit) به‌ مانای (بچوک)، (grand) به‌ مانای (گه‌وره‌)، (beau) به‌ مانای (جوان)، (arrière) به‌ مانای (دواوه‌) دین به‌ رێزمان کراون له‌ هه‌ندیک ده‌وربه‌ردا وهک پیشگر کار ده‌که‌ن بۆ دروستکردنی تیرمی په‌یوه‌ست به‌ خیزان:

• (Grand)

Grands-parents	دایپیره و باپیره
Grandmere	دایپیره
Grand-ancle	مامه‌ گه‌وره (مامی باوک یان دایک)

• (Petit)

Petits-enfants	نه‌وه
Petite-fille	نه‌وه‌ی کچ
Petit-fils	نه‌وه‌ی کور

• (Beau)

Beau-pere	خه‌زور
-----------	--------

Belle-famille	مالی خه زوران
Beau-faere	زېبرا يان كورپه خه زور

• (Arrière)

Arriere-grand-parents	دایپیره و باپیره گه وره (باپیر و داپیری باوک يان دایک)
Arrière-petite-fill	کچی نه وه

له لایه کی تره وه پالپشت به تاییه تمه ندی تقلیدی گیره که کان لیکسیمی (bébé) به مانای مندا ل وهک پیشگر شیده که ریته وه بروانه (أ)، به لام لیکسیمی (fleuve) به مانای (پوبار) ههروهک ناو ماوده ته وه (Goethem et al., 2009) (بروانه ب).

أ- رۆلی پیشگر ده بینیت

bébé voiture	سه یاره ی بچوک
bébé maison	خانوی بچوک

ب- رۆلی پاشگر نابینئ به لکو لیکسیمه

Roman-flauve	رۆمانی زور دریت (ئیدیهم)
Discours-fleuve	وتاری دریت (ئیدیهم)

لیکدراوه کانی وهک (aide) + ناو ده کریت به دوه شه وه (کار+ ناو) بروانه (أ) و (پیشگر+ ناو) بروانه (ب).
أ- کار+ ناو

aide-mémoire	هاوکاری هزری
aide-ouïe	یارمه تی بیستن
aide-nourrice	یارمه تیده ری دایه ن

ب- پیشگر+ ناو

aide-infirmière	په رستاری یارمه تیده ر
aide-jardinier	یارمه تیده ری باخچه وان
aide-maçon	یارمه تیده ری بان چاکه ره وه

لیکدان و تیکه لکردن:

لیکدانه نو یگه ره کان ده کریت فورمی لیکسیکی ئالۆز دروستبکه ن به پیکهاته ی براره. به به کارهیتانی په یوه ندی سیمانتیکی له نیوان ئه و پیکهاتانه ی که هه مان جوړی ئه و تاییه تمه ندییه له تیکه لکردنیش هه یه بۆیه دیاریکردنی سنوریک له نیوان لیکدان و تیکه لکردن کاریکی ئاسان نییه.

چهند نمونه یه کی تیکه لکردن:

Informatique	تهکنه لۆژیای زانیاری
Français	فهره نسی ئینگیزی
Photocopillage	له بهرگرتنه وه

چهندین شیکردنه وه له سه ر دیاردی لیکدان له فهره نسی کراون له سه ر بنه مایی ئه وانه هه ندیک جیاوازی له گه ل لیکدان ده خه یه نه پو

أ. تیکه لکردن پێویسته له دو پیکهاته ی براره پیکبیت، ئه مه تایبه تمه ندیه کی پیناسه یه بو ئه و جوړه وشه یه و زور به ده گمه نیش له لیکدانه نوێگه ره کان ده رده که ویت.

ب. له تیکه لکردندا برینه وه ی پیکهاته کان به پارچه ی فۆنۆلۆژی به ستراره ته وه که له نیوان هه ردو پیکهاته که به شکراره که ئه وه راست نییه بو لیکدراوه کان بو نمونه:

• Informatique = informa(tion) + (auto)matique

• Français = fran(çais) + (an)glais

• Photocopillage = fotocopie + pillage

ج. لیکدانه وه ی لیکدراوه نوێگه ره کان په یوه سته به شوینی پیکهاته حوکه ره که هه روه که له لیکدراوه نیشتمانیه کانیش هه ره مان جوړه، به لام له تیکه لکردن ئه وه راست نییه.

د. تیکه لکردن چهند جوړیکی دیاریکراوی کاتیگوری لیکدانی هه یه که (ناو + ناو) (ئاوه لئاو + ئاوه لئاو) ن، به لام لیکدراوه نوێگه ره کان جوړی تریشیان هه یه واته فراوان.

ه. تیکه لکراوه کان له سه ر قالبیکی ئاسایی دروستکه ر بنیادنانرین (به پێچه وانه ی لیکدراوه نوێگه ره کان). تیکه لکراوه کان له نیو تیکستی نوسراودا ده رده که ون و ئه وان ئه نجامی گه وره ی زمانه وانی دروستکه رن. له وه شه وه ئه رکی دروستکردنی ریزمانی زیادکراویان پیده دریت.

جوړه کانی لیکدراو:

هه ریه که له یاساکانی لیکدان قالبیکن له په یوه ندی سیمانتیکی نیوان پیکهاته کان که ده کریت وه سفی و هاوپایه و شوینکه و توخوازن. له هه ندی حاله ت سه رچاوه سینتاکسییه لیکدراوه کان ده کریت له یه کیک له پیکهاته کانی لیکدراوه که وه ربه کریت له وه حاله ته پیده گوتریت سه ر له ناوه وه (composés endocentriques) هه ندیکجاریش نا کریت له وه حاله ته ش پیده گوتریت لیکدراوی سه ر له ده ره وه یاخود بی سه ر (composés exocentriques).

قالبه کانی لیکدراو:

لیكدراوه نیشتمانیه کان: لیکدراوه نیشتمانیه فهره نسییه کان ده کریت یه کیک له کاتیگوره لیکسیکه سه ره کیه کانبن که ناو، کار، ئاوه لئاو ن. ناو (که به شی زوری لیکدراوه کان پیکدینیت) ئاوه لئاو دروستده کات، ئه و خسته یه ی خواره وه هه مو قالبه کانی دروستکردنی لیکدراوی نیشتمانی فهره نسی له خۆده گریت.

N= ناو A= ئاوولناو	پنكهاتهی دوهم		
	ناو	ئاوولناو	كار
پنكهاتهی يهكهم	ناو	Harloger-bijouter _N Poisson-chat _N Timbre-post _N	-
	ئاوولناو	Gris-ardoise _A Rouge-brique _A Vert-veronèse _A	Aigre-doux _A Gris-bleu _A Sourd-muet _A
	كار	Lèche-vitrine _N Ouvre-boîte _N Casse-pieds _A	-

بههيزترين قالبی دروستكه له زمانى فهره نسی سهردهمدا قالبه كانی (كار+ناو) ن كه ئاوولناو يا خود ناوی لیکدراو دروست دهكات (ناو+ناو) ناو دروست دهكات، كه دهكریت هه ندیکجاریش ئه و ناوه وهك ئاوولناو بهكار بییت. ئه و قالبانهی كه متر به ره مهینن (ئاوولناو+ئاوولناو) كه هه ردوکیان ئاوولناو دروست دهكهن (Corbin, 1997; Fradin, 2003, 2009). لیکدراوه سه ره له ناوه كان (ناو+ناو) و (ئاوولناو+ئاوولناو) و (ئاوولناو+ناو) ئه و وشه لیکدراوانه دروستدهكهن كه كاتیگورییه كه یان سه ره به سه ری لیکدراوه كه یه كه واته (ناو+ناو) ناو دروستدهكات (ئاوولناو+ئاوولناو) ئاوولناو دروست دهكات (ئاوولناو+ناو) ناوولناو دروست دهكات. ته نه ا لیکدراوی سه ره له ده ری (كار+ناو) ده توانییت ناو دروست بكات بۆ نمونه (Ouvre-boîte) و ئاوولناویش دروست بكات بۆ نمونه (Casse-pied) به مانای (ئافات). لیکدان لیکسیمى نوێ دروستدهكات، دهكریت لیکدراوه نیشتمانیه كان خوشیان له خۆیاندا وهك پنكهاته یهك كار بکه ن بۆ دروستکردنی لیکدراویکی تر بۆ نمونه (port-cure-dents). لیکدانی كاتیگورییه كان سنوردارن هه مو لیکدانیک ریگه پیدراو نییه ئه و لیکدراوانه ی كه ریگه پیدراونین له خسته كه دا ده رناكه ون و ئه وهش له به ره دو هوکار:

أ. ئه و لیکدراوه ی كه دروست ده بییت له گه ل رۆنای سینه تاکی لیکسیکی یه كده گریته وه وهك پیشتەر باسمان لیوه کردوه له پیشه کیدا.

ب. ئه و وشانه ی كه لیکده درین چیتەر دروستكه رنن وهك له خسته ی خواره وه ئاماژه یان پیکراوه.

A= ئاوولناو N= ناو V= كار Adv= ئاوولكار	پنكهاتهی دو		
	ناو	ئاوولناو	كار
پنكهاتهی يهك	ناو	-	[main] [tenir]
	ئاوولناو	-	Nouveau-né _{A/N} [sau] [poudre] _v
	كار	-	Gagne-petit _{A/N} Pête-sec _{A/N} Cache-cache _N Pousse-pousse _N
ئاوولكار	[mal] [chance] _N [mal] [heur] _N	[bien] [heureux] _A	[mal] [traiter] _v [mal] [mener] _v

لێكدراوی نوێگەر:

لێكدراوی نوێگەر له سه دهی ههژده و نوزده دهستی به گهشهیهکی بهرچاو کرد له کیشوهری ئهوروپا ئه و سه ره له دانه به هۆی په یدابونی زانسته نوێیهکان بو که پێویست بو وشه ی نوێ بو بوارهکانی پزیشکی و کیمیا و زانستی روهک و دهسته واژه ی تایبته له زمانهکانی په یوهست به یاسا و ئابوری بو (Dardano, 2003; Iacobini, 2004; Namer, 2009) زانایانی ئه و سه رده مه ئه وه یان تییینی کرد که دروستکردنی دهسته واژه زانسته یان پالپشته به دو پیکهاته ی یونانی و لاتینی به هۆی ئه وه بو که ئه و زانایانه له و زمانانه بلیمهت بون (Benveniste, 1974; Cottez, 1988).

دهسته واژه ی زانستی له و جوړه له سه ره تا دا له فه ره نسی دروستکرا پالپشت بو به و لیسته ستانده رده ی که ئینسا کلۆپیدیای دیدرۆید و ئه لمبیرد هه بو دواتر زمانهکانی تر خواستیان وه یه که مجار زمانه رۆمانییهکان دواتر زمانه جه رمانییهکان و سلاقییهکان (Darmesteter, 1877) دواتر هه ریهک له زمانهکان بو سیسته می فۆنۆلۆژی خۆی گونجانندی بۆ نمونه (ئیتالی: biometrica, فه ره نسی: biometrie, ئینگیزی: biometries, ئه لمانی: biometrie, ئیسپانی: biometria).

(Iacobini, 2004). دهسته واژه ی زانستی خرایه ناو فه رهنگی گشتییه وه بهرپێگای بلاوکردنه وه ی زانیاری زانستی له په روه رده و میدیادا که به هۆی بایه خدان بو به پابه ندبونی زانستی. له گه ل ئه وه ی هه ندیک له لێكدراوه نوێگه رهکان له زمانه کۆنهکاندا خوازاوون بارهکانی لێكدانی نوێگه ره به شیکن له سیسته می مۆرفۆلۆژی فه ره نسی به لام به راورد به لێكدراوه نیشتمانییهکان لاهه کین، که میک له لیکسمی نوێ دروستده کهن که به ده ربن له دهسته واژه ی زانستی (Fradin, 2003). یاساکانی لێكدانی نوێگه ره به رونی جیاوازی له یاساکانی لێكدانی نیشتمانی و لێكدانیان له زمانه سه ره کهیه که ی خویان (Benveniste, 1974; Darmesteter, 1894; Rainer, 2008).

دروستکردنی قالبهکانی لێكدانی نوێگه ره پێویستی به رونه کردنه وه ی کاتیگۆری پیکهاته سه ره کهیهکانه په یوهست به سینتاکسی پیکهاتهکان له و کاتیگۆریه به رهسته له به رامبه ر به کارهینانی پێوه ری ستانداری دابه شکردنی سینتاکسی و نیشانه کردنی گهردانی. له گه ل ئه وه شدا زۆربه ی توێژینه وهکان پیکهاته سه ره کهیهکان به گشتی وهک کاتیگۆریهکی سه ره به خۆ پیناسه ده کهن، چه ندین پێوه ر پێش نیازکراون که به لێكدانیان ده کریت زۆریک له زانیاری په یوه ندیدار شیبکه ی نه وه سه ره رای ئه وه ی که سنوری نیوان لیکسیمه نوێگه رهکان و گیرهک زۆر پون نییه، ئه م خسته یه ی خواره وه قالبی لێكدراوی نوێگه ره له فه ره نسی ده خاته رو. له لێكدانی نوێگه ردا ده کریت پیکهاته سه ره کهیهکان:

أ. له هه مان زمان وه رگیرابن بۆ نمونه:

macro+cephale	یونانی+یونانی
homi+cide	لاتینی+لاتینی

ب. له زمانی جیاوازی وه رگیرابن:

Ludo+theque	یونانی+لاتینی
-------------	---------------

ج. له پیکهاته یهکی ره سه ن و پیکهاته یهکی براوه بۆ نمونه:

Ludo+iciel	یۆنانی+بپراوه
Euro+phile	لاتینی+بپراوه

د. پیکهاتهی بپراوه یاخود رهسه ن له گه ل لیکسیمی فرهه نسئ:

Photo+sensible	فهره نسئ+یۆنانی
Velo+drome	یۆنانی+فهره نسئ
Anorcho+cofitalite	فهره نسئ+بپراوه
Robo+tique	فهره نسئ+فهره نسئ

ه. زۆر به دهگمه نیش دو لیکسیمی فرهه نسئ لیکه ده دات بۆ نمونه:

Alcool-thérapie	فهره نسئ+فهره نسئ
droito-fachiste	

و. ته نه ا هه ل بژارده که پشتر است نه کراوه ته وه دو پیکهاتهی بپراوه یه (orbain) هه مو پیکهاته سه ره کییه کان گونجاون بۆ لیکدان (ناو، کار، ئاوه لئاو). زۆر به ی لیکدانه کان رینگه پیدراون، له گه ل ناو یان ئاوه لئاو، به لام له لیکدانی کاری ته نیا ده بیت کاره که پیکهاتهی دوهم بیت، که وه ک حوکمه ک ر کار ده کات. ده ره نجامی کاتیگۆری لیکدراوی نوینگه ر به سیسته ماتیکی ئاوه لئاوی لیکدراو دروست ده کات (پیکهاته کان هه رچیه ک بن) ناویش دروست ده که ن که ده کریت وه ک ئاوه لئاویش به کاربێن به پپی ده ور وه ره که ی، قالبی (ئاوه لئاو+ئاوه لئاو) ته نیا ئاوه لئاوی لیکدراو دروست ده کات. هیه کام له قالبه کان کاری لیکدراو دروست ناکات

پۆلینکردنی ناوه‌لناوی شوێنکه‌وتوخواز و وه‌سفی و ته‌نسیقی

A= ناوه‌لناو N= ناو V= کار	پێکهاته‌ی دو					
	ناو			ناوه‌لناو		کا ر
پێکهاته‌ی یه‌ك	ناو	cynocéphele _N androgyn _A thèiform _N	ludothèqu _N velodrom _N alcootest _N	photosensibl _A seroposilif _{A/N}	xenophob _{A/N} anglophil _{A/N} televone _A	ho m ici de AI N OC éa no gr ap he A/ N
	ناوه‌لناو	macrocéphal _A rectangle _A longiligne _A	mègalith _N microorganism _N	Afro-cubain _A Anarcho- capitalist _A Médico-social _A	-	-
	کار	-	-	-	-	-

په‌یوه‌ندیه‌ سیمانتیکیه‌کانی نیوان پێکهاته‌کانی لیکدراو جو‌راو جو‌رن. به‌رێکه‌وتن په‌یوه‌ندیه‌ سیمانتیکیه‌کانی لیکدراو به‌پیت ئاماژه‌ی بۆ ده‌کریت پیتی (X) ئاماژه‌ به‌ پێکهاته‌ حوکه‌ره‌که‌ی لیکدراو له‌ روی سیمانتیکیه‌وه‌ (و سیتاکسی یه‌وه‌ له‌ لیکدراوه‌ سه‌ر له‌ ناوه‌کان) ده‌کات و پیتی (Y) ئاماژه‌ به‌ پێکهاته‌ حوکه‌راوه‌که‌ ده‌کات. لیکدراوه‌ رۆنان هه‌رهمیه‌که‌کان دو جو‌ر ریزبه‌ندیان هه‌یه‌: له‌ لیکدراوه‌ نیشتمانیه‌ فه‌ره‌نسییه‌کان ریزبه‌ندیه‌که‌ هه‌موکات (XY) یه‌ واته‌ پێکهاته‌ حوکه‌ره‌که‌ پیش پێکهاته‌ حوکه‌راوه‌که‌ ده‌که‌ویت، به‌لام له‌ لیکدراوه‌ نوێگه‌ره‌کان ریزبه‌ندیه‌که‌ به‌ پێچه‌وانه‌یه‌ (YX). ئەو لیکدراوانه‌ی که پێکهاته‌کانیان له‌ روی سیمانتیکیه‌وه‌ یه‌کسانن به‌ (XX) ئاماژه‌یان بۆ ده‌کریت.

په‌یوه‌ندیه‌ سیمانتیکی و ریزمانیه‌کانی نیوان پێکهاته‌کانی لیکدراو بابه‌تی زۆر له‌ تووژینه‌وه‌کان بوه‌ و چه‌ندین پۆلینکردنی جیاواز پێشنييازکراون. (Bisetto & Scalise, 2005) لیکدانه‌وه‌یه‌کی هه‌ستیار ده‌خه‌نه‌رو

پۆلینکردنیکی په یوه ست به دو پیوه پینشیاز دهکن که پیوه ری سیمانتیکی ریزمانی و پیوه ری هه بونی سه ره. ئەوان سی جۆری سه ره کی په یوه ندی نیوان پیکهاته کان دهخه نه رو په یوه ندی ته سیقی و وه سفی و شوینکه وتوخواز.

لینکدراوی ته نسیقی:

لینکدراوی ته نسیقی ئاماژه ی لینکدراوه که کۆی ئاماژهکانی هه ردو پیکهاته که یه که هه ر یه که یان ئاماژه یه کی تایبته به خۆی هه یه. هه یچ په یوه ندی شوینکه وتن له نیوان پیکهاته کان نییه و گرنگی سیمانتیکیان هاوشیوه یه. ریزبه ندی پیکهاته کان په یوه ندی نیه له گه ل و اتاکانیان، به لام په یوه ست به په یوه ندی قول و پراگماتیکی.

لینکدراوی ته نسیقی جۆری ناو+ناو:

ئهم جۆره لینکدراوه به شیوه راسته قینه که ی له فه ره نس ی ده گمه نه (Fradin, 2009). زۆر به ی کات بو ولاتان به کاردی بو نمونه Bosnie–Herzegovine(n) به مانای (بو سنه و هیرسیکی) یا خود بو بواری خویندن بو نمونه (Histoire–géographie)(n) به مانای (میژو جوگرافی). ئەو لینکدراوه راسته قینه ی سه ره وه پیچه وانن له گه ل ئەو لینکدراوانه ی له (أ) و (ب) هاتون که ئاماژه به کۆی لینکدراوه کان ناکه ن، به لکو یه ک مه رجه عه که تایبته مند ی هه ردو پیکهاته که ی هه یه له و حاله ته دا لینکدراوه که ئاماژه به یه کتر برینی هه ردو پیکهاته که ده کات (X1nX2=X3) بو یه له نمونه ی (Horloger–bijoutier) به مانای (سعاتچی زیړه نگر) ئاماژه به که سیک ده کات له هه مان کاتدا سعاتچی یه و زیړه نگریشه، به لام له نمونه ی (Histoire–géographie) ئاماژه به بواریکی خویندن ده کات که میژو جوگرافیا له خوده گریت. ئەو جۆره لینکدراوه ناراسته قینه بو دهر برینی (أ) چالاکی کومه لاتی و (ب) شوین و شتومه ک و ئامیر.

(أ)

Horloger–bijoutier	سعاتچی زیړه نگر
Auteur–compositeur	شاعیر نوسه ر
Deputé–maire	قایمقام ئەندامی لیژنه
Ingénieur–chimiste	ئهندازیار کیمیاگر

(ب)

bar–tabc	بار و توتن (شوینی جگه ره فرۆش)
lecteur–enregistreur	لیده ر و تو مارکه ر (دهنگ و پرهنگ)

ئەو قالبه ناو+ناو به ده گمه ن بو لینکدراوه نو یگه ره کان به کاردیت. ئەگه ره اتو به کاریشبی هه رو هک حاله تی دو ه می لینکدراوی نیشتمانیه کانه (که ئاماژه به یه کتر برینی هه ردو پیکهاته که ده کات). بو نمونه (rhino–phargnx) به مانای (گه رولوت).

لیکدراوی ته نسیقی جۆری ناوه ئناو+ ناوه ئناو:

ههردو پیکهاته که ی لیکدراوی ته نسیقی نیشتمانی ئاماژه به پینچه وانه یی تایبه تمهندی یا خود حاله تی پیکهاته کان دهکهن له ئه نجامدا ئاوه ئناویک دروست دهکهن، که ئاماژه به کۆی ئه و تایبه تمهندییه یا خود ئه و حاله تانه دهکهن

Aigre-doux	تال و شیرین
Sourd-muet	که رولال
Gris-bleu	رہ ساسی شین

له لیکدراوه نوێگه رهکانیشدا په یوه ندیه سیمانیتیکه که هه مان شته له گه ل لیکدراوه نیشتمانیه کان. بۆ نمونه لیکدراوی (Franco-allmand) به مانای (فه رهنسی ئه لمانی) ئه و که سه ی یا خود ئه و شته ی ئه و ئاوه ئناوه لیکدراوه وه سفی دهکات له هه مانکادا فه رهنسییه و ئه لمانی شیه به هه مان ئاست.

لیکدراوی وه سفی:

لیکدراوه وه سفیه کان هه ر وه ک لیکدراوی شوینکه وتوخواز (دواتر باسی دهکهن) جیاوازن له لیکدراوی ته نسیقی که پیکهاته کانیا ن په یوه ندی نایه کسانیا ن هه یه. پیکهاته ی (X) رۆلکی حوکمه کری هه یه به سه ر پیکهاته ی (Y) له لیکدراوی وه سفی ئاماژه ی لیکدراوه که له لیکدراوی وه سفی ئاماژه ی لیکدراوه که به شیکه له ئاماژه ی پیکهاته حوکمه ره که واته لیکدراویکی سه ر له ناوه. سه باره ت به په یوه ندی سیمانیتیکی نیوان پیکهاته کانی لیکدراوه که (X و Y) ئه و جۆره لیکدراوه به سه روشتی وه سفی په یوه ندیه کان پیناسه ده کریت که واته پیکهاته ی (X) مه رجه عیکه بۆ لیکدراوه که پیکهاته ی (Y) مه رجه عه که زیاتر دیاری دهکات یا خود ده یگۆریت به دانه پالی تایبه تمه ندیه ک.

لیکدراوی وه سفی جۆری ناو+ ناو:

له لیکدراوه وه سفیه نیشتمانیه کان (ناو+ ناو ۲)، ناو ۲ پیکهاته حوکمه کراوه که یه که تایبه تمه ندی به ده سه ته وه دهکات بۆ جیا کردنه وه ی کاتیگۆیه کی بچوک له ناو کاتیگۆریه کی گه وره تر که ناو ئاماژه ی بۆ دهکات بۆ نمونه (poisson-chat) که جۆریکه له ماسی که گروپیکی بچوکتره له گروپی ماسی که ناو ۱ ده گریته وه. لیره دا ناو ۲ مانای حه رفی خۆی نادات له به ر ئه وه ی هه مو تایبه تمه ندیه سیمانیتیکه کانی پینه دراوه به لکو هه ندیک تایبه تمه ندی دیار یا خود نه گۆر په یوه سه ت به و کۆمه له یه ی نیشانه ی بۆ دهکات پیدراوه. بۆیه (poisson-chat) به مانای پشیله ماسی دیت چونکه ماسیه که له راستیدا سمیلی هه یه. له زمانی کوردیدا (مار ماسی) جیگه ی ده گریته وه هاوشیوه ی ئه و فۆر مه لیکدراوه یه. ئه و جۆره ماسیه تایبه تمه ندی هه یه که به پشیله وه به سه تراوه ئه ویش هه بونی سمیله بۆیه ئه و لیکدراوه خویندنه وه ی میتافۆرمی بۆ ده کریت، چه ندین نمونه ی تریش له و جۆره هه ن.

Chou-fleur	(که له می گۆل) قه پرنابیت
Homme-grenouille	پیاوی بۆق

تهنها زانیاری پراگماتیکی وا دهکات ئه و تایبه تمه ندییه سیمانتیکییهی ناو ۲ ئاماژهی بۆ دهکات بدۆزینه وه، که په یوه سته به لیکدراوه که. ههر په یوه ندیه کی پراگماتیکی له نیوان ههر دو پیکهاته کاندای ده کریت بۆ چه سپاندنی ئه م مانایه به کار بهینریت (Corbin, 1992, 1997).

له لیکدراوه وه سفییه (ناو+ناو) نو یگه ره کاندای هه مان تایبه تمه ندی سیمانتیکی هه یه به لام ریز به ندی پیکهاته حوکمه ره که به پیچه وانه وه یه. که واته ناو ۲ ده بیته پیکهاته ی حوکمه ره که هه ندیک تایبه تمه ندی (ناو ۱) ی هه یه، بۆ نمونه (cynocéphale) به مانای (سه لکه سه).

لیکدراوی وه سفی جۆری ئاوه ئناو+ناو:

لیکدراوه ئاوه ئناوییه کانی جۆری ئاوه ئناو+ناو که پیکهاته ئاوه ئناوه که تیایدا حوکمه ره به ئاوه ئناوی لیکدراوی وه سفی هه ژمارده کرئ ئه و جۆره لیکدانه تایبه ته به لیکدراوه نیشتمانییه کان و تهنها ئاوه ئناوی رهنگین، له و لیکدراوه دا پیکهاته ئاوه ئناوییه که حوکمه ره و ئه و رهنگه نیشان ده دات که لیکدراوه که ئاماژهی بۆ دهکات. پیکهاته ناوییه که حوکمه ره که پله یه کی (shade) تایبه تی رهنگه که ی پیکهاته حوکمه ره که نیشان ده دات. بۆیه ئه و پیکهاته یه هه مو تایبه تمه ندیه سیمانتیکییه کانی تایبه ت به ناو وه رناگریت و به لکو تایبه تمه ندیه کی ره مزی وه رده گریت له نمونه ی (bleu-ciel) لیره دا (bleu) به مانای (شین) و (ciel) به مانای (ئاسمان) دیت پله یه کی دیاریکراوی رهنگی شین دیار دهکات له کوردیش هه مان مانای هه یه پیی دهگوتریت (شینی ئاسمانی) چه ند نمونه یه کی تر هه ن:

bleu-ciel	شینی ئاسمانی
gris ardoise(۱)	(پله یه کی ره ساسی یه) ره ساسی لوحی
joune citron	زه ردی لیمۆی
vert verones	سه وزی پیروژهی

له و جۆره لیکدانه ئاوه ئناو+ناو ده کریت ناوه که حوکمه ره بیته به واتایه کی تر پۆنانی لیکدراوه که به پیکهاته ناوییه که حوکم ده کریت و پیکهاته ئاوه ئناوییه که تایبه تمه ندیه ک ده خاته پال ناوه که. که له و کاتیگۆریه گشتییه ی ئاماژهی بۆ دهکات جیایی ده کاته وه. ئه و جۆره ته نیا له لیکدراوه نو یگه ره کاندای به رچاو ده که ویت، که ده کریت ئاوه ئناوی لیکدراو یا خود ناوی لیکدراو دروست بکات.

نونه ی ئاوه ئناوی لیکدراو:

Macrocéphale	سه ر گه وه ره
Electro-aimant	کاره بایی - موگناتیسی

۱ Ardoise : جۆره قرمیتیکی رهنگی ره ساسی باوه له زۆربه ی خانوه کانی ئه وروپا به کار دیت.

Rectangle	لاکيشه
-----------	--------

نمونهى ناوى ليكدراو:

Megalithe	بهردى گهوره
Macromolecule	تهنى گهوره
Micro-organisme	رېكخراوى بچوك
Tragi-comédie	تراجيدىيائى كۆميدى

ئاوه ئناوى ليكدراوى شوينكه وتوخواز:

پهيوهندى نيوان پيكهاتهكانى ئەو جوړه ليكدراوه پهيوهندى تهواوكارى جوړى جياوازه (Bisetto & Scalise, 2005) بۆيه ناوه حوكمكراوهكه دهكرت جوړى جياواز له تايبهتمهندى بداته پال ناوه حوكمكهرهكه.

ليكدراوى شوينكه وتوخوازى جوړى ناو+ناو:

له ليكدراوه نيشتيمانىيكانى جوړى (ناو+1 ناو+2)، (ناو 2) دهكرت جوړىك له پهيوهندى وتارى پهيوهست به (ناو 1) ديارى بكات له نمونهى (pause-café) بهماناى پشوى قاوه وشهى (café) ئامانجى پشوهكه دهگهينى كه قاوه خواردنهوهكهيه. له نمونهى (wagon-fumeur) بهماناى فارغونى جگهرهكيشان (fumeur) بهكارهينانى فاغونهكه ديارى دهكات كه جگهرهكيشن. چهندىن پهيوهندى تريش له نيوان پيكهاتهكان ههيه. بۆ نمونه (bébé-éprouvette) بهماناى (منداللى بلورى) ليږدهدا جوړى دروست بونى مندال دهست نيشان دهكات. ليكدراوه نويگهرهكانى جوړى (ناو+1 ناو+2) كه تيادا (ناو 2) حوكمكهره ههمان پهيوهندى سيمانتيكى ههيه (ناو 2) تايبهتمهنيهكى (ناو 1) دهردهخات كه دهكرت (وتارى- telic) بيت بۆ نمونه (vélodrome) بهماناى رېگاي پايىسكل، (vélo) بهماناى (پايىسكل) و (rome) به ماناى (رېگا)، جوړىكى رېگاي تايبهته به پايىسكل ليخورين، (gynécologue) واته پزىشكى ژنان لهو ليكدراوه (logue) به ماناى (پسپور) ديت و (gynéco) به ماناى (ژن) ديت، دهكرت پهيوهندى شوينكه وتوخوازهكهى نيوان پيكهاتهكان كه متر ديارىكراو بيت، بۆ نمونه (hydrotérai) به ماناى (چارهسهر به ئاو).

ليكدراوى شوينكه وتوخوازى جوړى كار+ناو ياخود ناو+كار:

ئەو ليكدراوانهى كه كاريكى حوكمكهر و ناويكى حوكمكراويان تيدايه زور دروستكهرن (زورن ياخود باون) له ليكدانى نهتهوهى فهرهئسى بهبى له بهرچاوگرتنى كاتيگورى ليكدراوهكه (ناوى ياخود ئاوه ئناوى) و ئاماژهكانى كه زورچار ناوى ئاميرن بۆ نمونه (ouvre-boîte) و (essuie-main) به دهگمه نيش وهسفى كه سيك دهكهن بۆ نمونه (trouble-fête) به ماناى (خوشى تيكدهر) ههنديكجاريش دهبنه روداو وهك له نمونهى (léche-vitrine) به ماناى (بازاريكردنى بهر پهنجهره) واته بازارى بكهى، بهلام له پشت پهنجهرهكه واته هيج نهكرى. ياخود دهبيتته شوين وهك (coupe-gorge) بهماناى پيتيهكهى واته (قورگ بر) مانا ئيديه مهكهشى واته شوينى

ترسناک که مل تیايدا دهبردريت، ياخود دهبيته ئيش واته رۆلى سيمانتيكى فريزيكى ناوى دهبينيت که کارىگهري کارىكى لهسهره وهک (gobe-mouton) مانا پيتيهکهى واته (مهپرکوژ) بهلام مانا ئيديه ميهکهى (سهگى شوان). لهو جوړه ليکدراوه کارهکه کارىكى گويزراويه (transitive) ه که ئاماژه به چالاکيهک دهکات و ناوهکه ئه رگيوميتتى کارهکهيه.

هه نديک له ليکدراوه (کار+ناو) هکان پهيوه نديهكى ئه رگيوميتتى دهگمهتر پيشان ددهن که پيچه وانهى شيکردنه وهى سينتاکسيه له پروى ته واکارى کار، بۆ نمونه ناوى ئامير يان ميتود (cuit-vapeur) به ماناى (کولاندن به هه لم)، ياخود ماوهى کاتى (réveille-matin) به ماناى پيتى (هه ستانى سبه ينان) به ماناى ئيديه مى واته (سه عاتى قورميشکراو دانراوه).

ياخود شوين نيشان دهکات وهک له نمونهى (Traine-buisson) به ماناى پيتى واته (دهغلى زيکزاكى)، واتا ئيديه ميهکهى شوينيه که بالنده تيايدا به شيوهى زيکزاكى دهجوليت به مه به ستى خو مه لاسدان. ياخود دهبيته شت (agent) بۆ نمونه (croque-mousieur) مانا پيتيهکهى (کاکى خر مه دار) مانا ئيديه مه کهى جوړه سه ندويچى فهره نسويه له په نير و گوشتى به راز پيکديت. هه نديک ليکدراوى لهو جوړه هه ن که کارى نه گويزراويه يان تيدايه وهک (trote-bébé) مانا پيتيهکهى واته (مندال رهو) مانا ئيديه مه که شى واته (ره وره وه) (Villoing, 2009).

له ليکدراوه نو يگه ره کاندان قالى (ناو+کار) دا کاره که حوکمه که ره له زوربهى کات دهره نجامى ئه و ليکدانه ئاوه لئاوى ليکدراوه که دهشکريت وهک ناو به کاربيت ئه و ناوانهى که له و جوړه ليکدراوه هه ن هه مان ئاماژهى ليکدراوه نيشتيمانيه کانين هه يه که دهکريت روداو بيت بۆ نمونه (infanticide) به ماناى مندالکوژ. دهکريت که سى بيت وهکو (biographe) واتا (ژيان نامه نوس)، دهکريت ئامير بيت وهک (insecticide) به ماناى (ميشوله کوژ). جياوازى سه ره کى نيوان ئه و جوړه ليکدراوه له حاله تى نيشتيمانى و نو يگه ردا ئه وه يه که له ليکدراوه نو يگه ره کاندان ريگه به کارى خه به رى دهرىت که ئه وه ريگه پيدراو نييه له ليکدراوى نيشتيمانى (کار+ناو) بويه پهيوه ندى ئه رگيوميتتى نيوان کار و ناوه که پهيوه نديهكى سيسته ماتىكى کار و بهرکار نييه (نيهاد وگوزاره) وهک له حاله تى (ناو+کار) هه يه (Namer & Florence, 2005).

Corbonifère	کاربۆنى
Anglophobe	ئه و که سهى له ئینگلیزی دهرسى
Méloman	خۆشه ويستى بۆ موسیقا
Noctiluque	بريقه دار

لینکدراوی شونکه وتوخوازی جۆری ناو+ئاوه ئناو:

تهنیا لینکدراوه نوینگه رهکان ئەو جۆره لینکدانهیان ههیه و ژمارهیان زۆر نییه که تاییدا ئاوه ئناوه که حوکمهکه ره ناوه که حوکمهکه راوه ئاوه ئناوه که دهگۆریت بۆ نمونه:

Photosensible	ههستیار به رامبهه روناکی
Photoresistant	به رگری به رامبهه روناکی
Nalotolerant	به رگری به رامبهه سویری
Séropositif	به رگری به رامبهه نه خوشی
Aérosensible	ههستیار به رامبهه ههوا

حاله ته کیشه له سه رهکان :

لینکدراوه مۆرفۆلۆژییهکان فریزی سینتاکسین یاخود گیرهکن. له گه ل ئه وهی زۆربهی لینکدراوهکان وهک لینکدراوی مۆرفۆلۆژی یاخود رۆنانی سینتاکسی پۆلین دهکرین، به لام هه ندیک حاله ت هه ن که ناکۆکیان له سه ره و پون نین.

کیشه ی پۆلینکردنی زنجیره کانی (ناو+ناو) ئه وهیه که ده کریت وهک دروستکراوی سینتاکسی لیکسیک کراو شیبکریته وه یاخود لینکدراوی جۆری ناو+ناو یاخود وهک دارپژراو که پیکهاتهیه ک له خۆده گریت ئه و پیکهاتهیه به گرامه ر کراوه و بۆته گیره ک.

بۆ نمونه حاله تیک ههیه که ناویک له گه ل وشه ی (Clé) به مانای (کلیل) له گه ل ناویک لینکده دریت ئه و حاله ته شیکراوه ته وه له لایه ن (Amiot & Gothem, 2010) که توژیینه وه که یان ئه وه نیشان ده دات چه ندین توژی ره ی دی هه ن ئه م حاله ته یان بۆ چه ند جۆریک له رای جیاواز ده ربیره وه. (Noailly, 1990) به پیکهاته ی سینتاکسی داده نیت.

(Fradin, 2009) ئه م پیکهاتهیه به لینکدراویکی مۆرفۆلۆجی داده نیت که (ناو+ناو) ه (Gothem et al., 2009) به دارپژراوی به گیره کی داده نیت له م توژیینه وهیه بۆمان ده رده که ویت، که ئه م حاله ته جیاکردنه وهی ئاسان نییه، بۆ نمونه:

Notion clé	زانیا ری سه ره کی
Mot clé	کليله وشه
Personage clé	کاره کته ری سه ره کی

چه ندین پیکهاته ی تر هه ن که کیشه یان له سه ره ئاماژه به هه ندیکیان ده ده یان:

soldes monstre	داشکانی گه وه ره
Foule-monstre	قه ره بالگی زۆر
succès monstre	سه ره که وتنی به رچاو

مانای پیتی (monstre) واته (دیو) به لام مانای ئیدیهمیه که ی (گه وره یه) لیره دا.

voyage éclair	گه شتی چاوه پرواننه کراو
viste éclair	سهردانی چاوه پرواننه کراو
Guerre éclair	شه پی چاوه پرواننه کراو

مانای پیتی (éclair) واتا (هه وره تریشقه) به لام له مانای ئیدیهمیه که ی واته (پیشبینینه کراو).

پۆلینکردنی پیکهاته کانی لیکدراوی نیشتمانی

هه ندیک لیکدراوی نیشتمانی هه ن که هه ندیک نارون له بهرئه وه ی ده کریت پیکهاته کانی (کار+ناو) یان (ناو+ناو) دابنریت.

aide-chimiste	یارمه تیده ری کیمیای
appui-tête	(پال سه ر) پالپشتی سه ر
garde-barrière	دهرگاوان

ئه و سه رلیشیوانه له نیوان ئه و دو قالبه لیکدراوه دا له نارونی پیکهاته ی یه که مه وه سه رچاوه ده کریت که ده کریت به لیکسیمی ناوی یا خود کاری دابنریت (aide, appui, garde) ئه و قه دانه ی که له پرۆسه ی گۆرینی ناوه کاریه کان دروست ده بیت هۆمۆنیم له قه دی (stem) کاره که بۆیه لیکدراوی (ناو+ناو) له گه ل (کار+ناو) هه مان شتن به واتایه کی تر ده ره نجامی ناوه کاریه که هه مان تایبه تمه ندی فۆنۆلۆژی هه یه له گه ل لیکسیمه کاریه که له و نمونانه ی له سه ره وه ئاماژه مان پیکردن ستمه کانی (aide, appui, garde) له هه مان کاتدا ده کریت ناوی کاری بن یا خود کاربن.

له سه رو ئه و هه مو هۆمۆنیمه شه وه لیکدراوه (ناو+ناو) یه کان و (کار+ناو) یه کان ده کریت ناویکی لیکدراو دروست بکه ن که سه ر به هه مان جو ری سیمانتیکی ناوه کاریه دارپێژراوه کانه. نارونی پیکهاته ی یه که می لیکدراوه که ده کریت به ریگای هه لسه نگاندنی گونجاوی سیمانتیکی نیوان لیکدراوه که و یاسا کانی لیکدراو رۆنبرکینه وه. بۆیه بۆ نمونه لیکدراوی (garde-fou) به مانای (محجره) لیکدراویکی (کار+ناو) هه له بهرئه وه ی ئاماژه به ئامیژیک ده کات له کاتیکدا ئه گه ر ناوه کاریه که ئاماژه به که سیک یان رۆداویک بکات ئه و لیکدراوه که ده بیت به (ناو+ناو) بۆ نمونه (garde-barriere) به مانای دهرگاوان دیت.

پۆلینکردنی پیکهاته کانی لیکدراوی نوێگه ر :

پۆلینکردنی لیکدراوه نوێگه ره کان پرسیاریکی وه لام نه دراویه. کیشه ی ئه و لیکدراوه نه گۆرانه کۆتا پیکهاته کانیان پاشگریک له خۆده گریت دیاریکردنی مه ودای سیمانتیکی پاشگره که یه (له سه ر هه مو پیکهاته که یان له سه ر پیکهاته که خۆی) که کیشه ی دیاریکردنی کاتیگۆریه که دروست ده کات. چه ندین توێژینه وه له و باره یه وه کراوه به تایبه تیش له سه ر ئه و حاله تانه ی که دانانی پاشگریک ئاوه ل ناویکی ناوی دروست بکات بۆ نمونه:

Cerebrospinal	مۆخی ئیسک
Urogenital	میزه پۆ
Neonatal	تازه له دایک بو

بۆیه ئه و لیکدراوه نوێگه رانه ی که به پاشگری (al) کۆتاییان دیت دهکریت به شیوازی جیاواز شیبکریته وه له هه ندیک شوین لیکدراوی (cérébrospenal) به لیکدراوی [ناو+ناو+پاشگری (al)] شی دهکریته وه (Namer, 2009)، به پێچه وانه وه لیکدراوی (urogénital) به لیکدراوی (ئاوه لئاو+ئاوه لئاو) شیده کریته وه له بهرته وه ی پیکهاته ی (génital) وهک ئاوه لئاویک له یهک دراوه ته وه له بری ئه وه ی (al) به پاشگر دابنریت، (Corbin, 1992).

سه ری لیکدراو:

مانای لیکدراو په یوه سته به مانای پیکهاته کان و په یوه ندیه سیمانتیکیه کانی نیوانیان و په یوه ندی نیوان پیکهاته حوکمه که وه و (سه ری) لیکدراوه که هه مو، له زمانی فه ره نس ی و له زۆریک له زمانه کاندای دو ئه گه ره هیه: یه که م: لیکدراوه که سه ره که له خۆده گریت و سه ره که تایبه ته ندی سیمانتیک ی و سینتاکسی لیکدراوه که نیشان ده دات (لیکدراوی به سه ره).
دوهم: لیکدراوه که (پیکهاته که) سه ری نییه (لیکدراوی بی سه ره).

لیکدراوی به سه ره:

پیکهاته ی سه ره له لیکدراوی به سه ره وهک پیکهاته ی حوکمه ری سیمانتکی کار دهکات بۆیه له لیکدراوی نیشتمانییه به سه ره کاندای له زمانی فه ره نس ی سه ره له لای چه په هه ره وهک له زمانه رۆمانیه کانی تر، به لام له لیکدراوه نوێگه ره کاندای سه ره که ده که ویته لای راست بۆیه لیکدانه وه ی لیکدراوه کان په یوه سته به په یوه ندی هاو پۆنمی نیوان لیکدراوه که و پیکهاته ی یه که م له لیکدراوی نیشتمانی و پیکهاته ی دوهم له لیکدراوی نوێگه ره (ئاماژه ی لیکدراوه که هه مو) به شیکه له ئاماژه ی سه ری لیکدراوه که. تایبه ته ندی مۆرفۆسینتاکسی لیکدراو له سه ری لیکدراوه که وه رده گیریت.

قالبه کانی لیکدراوی به سه ری نیشتمانی لیکدراوی شوینکه وتوخواز و وه سفی (ناو+ناو) بروانه (أ)، (ئاوه لئاو+ئاوه لئاو) بروانه (ب) و لیکدراوی ته نسیقی (ناو+ناو) بروانه (ج)، (ئاوه لئاو+ئاوه لئاو) بروانه (د). لیکدراوه ته نسیقیه کان به هه بونی دوسه ره دهناسرینه وه که سه ره به هه مان کاتیگۆرین.

أ. Poisson-chat, pause-café

ب. Bleu ciel, Jaune citron

ج. Auteur-compositeur, histoire-géograraphie

د. Aigre-doux, franco-allemand

قالبه کانی لیکدراوی به سه ری نوێگه ره و لیکدراوی شوینکه وتوخواز (hippodrome)، وه سفی (pithecanthrope)، و لیکدراوی تیسیقی (ناو+ناو) (rhino-pharynx)، (ناو+ئاوه لئاو) بۆ نمونه (photosensible)، قالبی وه سفی (ئاوه لئاو+ناو) (mégatithe)، قالبی (ئاوه لئاو+ئاوه لئاو) ته نسیقی (Androgyne).

لینکدراوی بی سەر:

تایبه‌تمندی پیتاسه‌که‌ی لینکدراوی بی سەر ئه‌وه‌یه که سهری نییه، به مانایه‌کی تر لینکدراوه‌که ئاماژه به شتی‌ک ده‌کات که به‌شیک نییه له ئاماژه‌ی هیچ کام له پیکهاته‌کانی وتایبه‌تمندی مۆرفۆسینتاکسی له هیچ له پیکهاته‌کانی وه‌رناگریت، هه‌رچهنده پیکهاته‌کانی له‌پوی سیمانتیکه‌وه نایه‌کسان بن، پیکهاته‌حوکمکه‌ره سیمانتیکه‌که وه‌ک سهر کار ناکات.

قالبی (کار+ناو)ی لینکدراوی نیشتمانی هه‌مو کاتیک بی سهره به‌بی گویدانه کاتیگۆری سینتاکسی و لینکدراوه‌که (ناو یان ئاوه‌لناو) و ئاماژه‌که‌ی بۆ نمونه لینکدراوی (ouvre-boite) ئاماژه به‌هیچ جوړیکی قوتو یاخود پرۆسیسی کردنه‌وه‌ی ناکات، به‌لکو ناوی ئامیژیکه بۆ کردنه‌وه‌ی قوتو به‌کار دیت. له لینکدراوه‌نوێگه‌ره‌کاندا هه‌ندی‌ک قالب هه‌ن که ئاوه‌لناوی لینکدراو دروست ده‌کهن به‌بی هه‌بونی پیکهاته‌ی ئاوه‌لناوی حوکمه‌ر له ناویدا.

أ. قالبی (ناو+کار) بۆنومه (carbonifere) به مانای (کاربۆنی).

ب. قالبی (ئاوه‌لناو+ناو) بۆنومه (macro- céphale) به مانای (سه‌رگه‌وره).

ت. قالبی (ناو+ناو) بۆنومه (palmipiède) به مانای (بی گه‌وره).

لینکدان و گه‌ردانکردن:

له زمانی فه‌ره‌نسی گه‌ردانکردنی لینکدراوه‌کان به‌کیشه‌دار و له‌رزۆک (گۆراو) ن، شیکردنه‌وه‌کان به‌پیی توێژه‌ران ده‌گۆرین و زۆر حاله‌تی به‌ده‌ر (شان)یان تیدایه. سه‌رچاوه‌ی ئه‌و قورسیه بۆ ئه‌وه ده‌گه‌رپه‌ته‌وه که گه‌ردانی په‌گه‌ز و ژماره له زمانی فه‌ره‌نسی زۆر به‌ده‌گمه‌ن له فۆنه‌تیک ده‌رده‌که‌ویت، به‌لام یاسای رینوس زۆربه‌ی جار له‌سه‌ر بنه‌مای شیکاری ئیتمۆلۆژی هه‌له‌دانراون و زۆربه‌ی حاله‌ته‌کان به‌ته‌عسوفی له‌لایه‌ن ریزماننوسانه‌وه (له‌سه‌ر بنه‌مای هه‌ستی سیمانتیکی) دانراون (Catach, 1981; Grevisse, 1986). ته‌نیا ئه‌و لینکدراوانه که ته‌نیا له کۆتاییه‌که‌ی به‌ده‌رده‌که‌ویت هه‌روه‌ک لیکسیمی ساده. ئه‌و حاله‌ته‌ زۆر به‌ده‌گمه‌ن له لینکدراوه‌ نیشتمانیه‌کان ده‌رده‌که‌ویت ب‌روانه (أ)، و له زۆربه‌ی لینکدراوه‌ نوێگه‌ره‌کان ده‌رده‌که‌ویت ب‌روانه (ب).

لینکدراوه‌ زانسته‌ی‌کانی که پیکهاته‌کانیان به (هایفن) لینکدراوه‌ به‌هه‌مان شیوه‌ نیشانه‌ی گه‌ردانه‌که ده‌که‌ویته‌ کۆتایی لینکدراوه‌که ب‌روانه (ج) به‌ده‌ر له هه‌ندی‌ک لینکدراوی (ناو+ناو) و (ئاوه‌لناو+ئاوه‌لناو) که هه‌ردو پیکهاته‌کانیان لیکسیمی فه‌ره‌نسی سه‌ربه‌خۆی له‌و حاله‌ته‌دا هه‌ردو پیکهاته‌که گه‌ردان ده‌کرین ب‌روانه (د).

أ. Portefeuille, Portefeulls / tournevis, tournevises

ب. Ludothèques, rizicultures / megaliths, insecticides

ج. Rhino-pharynx, desalliances, franco-francqises

د. Sociaux-democrates

به‌لام ئه‌گه‌ره‌هاتو پیکهاته‌کانی لینکدراو به‌هایفن یان بۆشایی له‌یه‌کتر جیاکراونه‌وه ئه‌وا ده‌کریت گه‌ردانه‌که له‌سه‌ر هه‌ردو پیکهاته‌که یان له‌سه‌ر یه‌کی‌ک له پیکهاته‌کان ده‌ربکه‌ویت به‌پیی جوړی گه‌ردانه‌که. هه‌ندی‌کجار هی‌مای گه‌ردانکردن ده‌رناکه‌ویت هه‌ندی‌کجار یه‌مان پیکهاته‌ ده‌کریت گه‌ردان بکریت یاخود نا، به‌پیی چه‌ند هۆکاری‌ک که تا ئیستا رونه‌کراونه‌ته‌وه و نه‌بۆته یاسا. سه‌ره‌رای ئه‌و نارونیه دو پیوه‌ری سه‌ره‌کی هه‌ن که ده‌کریت به‌کاربین بۆ ناسینه‌وه و ده‌ست نیشانکردنی فۆرمی کۆ له لینکدراوی نیشتمانی فه‌ره‌نسی.

أ. کاتیگۆری پیکهاته‌کان: له‌په‌ره‌نسییدا ته‌نها ناو و ئاوه‌لناوه‌کان ده‌کریت گه‌ردان بکرین کاره‌کان گه‌ردان نا‌کرین.

ب. په یوه ندى سیماتیکی نیوان پیکهاته کان: له پره نسییدا پیکهاته کانی جوړی لیکدراوی ته نسیقی و وه سفی هردو پیکهاته که گهردان ده کرین به لام له لیکدراوی شوینکه وتوخواز ته نیا پیکهاته یی که م (سه ر) گهردان ده کریت به مهرجیک نه گهر ناو بیت یان ناوه لئاو به لام کار گهردان ناکریت. (Catach, 1981; Grevisse, 1986) له لیکدراوه (ناو+ناو) ه کاندای ریکه وتنه که به پیپی په یوه ندى سیمانتیکی نیوان پیکهاته کاندای ده گوریت له ته سیقیه کاندای بروانه (أ) و وه سفی یه کاندای بروانه (ب) نیشانه یی کو له سه ر هردو پیکهاته کاندای دهرده که ویت به لام له (ناو+ناو) ه شوینکه وتوخواز ه کاندای ته نیا له سه ر پیکهاته یی دوهم دهرده که ویت بروانه (ج).

أ. Boulangers-pâtisseries, moissonneuses- batteuses bars-tabacs

ب. Poisons-chats, hommes-grenouilles, oiseaux-mouches, choux- fleurs

ج. Timbres-postes, pouses-café, wagons-poste, bébé-éprouvette

له ناوه لئاوی لیکدراوی ته نسیقی ژماره و ره گز له سه ر هردو پیکهاته ناوه لئاویه که دهرده که ویت بو نمونه (des femmes sourdes-muettes) به مانای (ژنانی که پولا ل) لیرده ناوه لئاوی لیکدراوی (-sourd muettes) هیمای گهردانای (s) و هیمای گهردانای ره گزی می (e) له سه ر هردو پیکهاته که دهرده که ویت ه مان نمونه بو نیر ته نیا (s) کو وهر گرتوه (e) ره گزی وهر نه گرتوه نه گهر بیکه یه نیری تاک یان می تاک (s) وه ناگریت له هردو حاله ته که ته نیا (e) هر دهمینیته وه له می چونکه نیشانه یی ره گزی می یه.

Un homme sourd-muet	تاکى نیر
Une femme sourde-muette	تاکى می
Des hommes sourdes-muetts	کوی نیر
Des femmes sourdes-muettes	کوی می

به لام له حاله تی ناوه لئاوی لیکدراو که یه کیک له پیکهاته کان ناوه لئاوی ره نگیی و پیکهاته ره نگیی که به نه گوری دهمینیته وه نه هیمای گهردانای ژماره نه ره گز وهر ده کریت.

(*rose-pâle)	des chemises rose-pâle
(*bruns- clairs)	des chemises brun-clairs

نه و نه گوریه له لیکدراوی (ناوه لئاو+ناو) ی ره نگیی ئاماره ییش هر راسته. بو نمونه:

(*vertes- olives)	des cuisines vert-olive
(*jaunes citrons)	des tissus jaune-citron

هه ندىکی تریش ده کریت نیشانه یی گهردان کردن له هه ندىک حاله ت دهر بکه ون بو نمونه:

De l'encre bleu noire, Des robes bleues ciel

له نمونه یی یه که م (encer) ناویکی مییه بو یه (noire) گهردان می (e) وهر گرتوه له نمونه یی (robes) ناویکی می کویه بو یه (bleues) گهردانای می و (e) گهردانای کوی (s) وهر گرتوه.

له بهر ئه وهی لیکدراوه (کار+ناو) هکان بی سهرن هیچ هیمایه کی گهردانکردن له سهه کاره که ده رناکه ویت ته نیا هیمای گهردانی کۆ له سهه پیکهاته ناوییه که ده رده که ویت. بۆ نمونه:

Des ouvre-boîtes, Des coupe-gorges

به لام له هه ندیک حالهت دا ئه و جۆره لیکدراوه به نه گۆری ده مینیتته وه و ئه ویش زۆر بهی جار ناوه که ته واو کهری کاره که ئه بیته بروانه (أ) و یان په یوه ستهی به به های سیمان تیکی ناوه که بروانه (ب).

أ. Des réville-matin, Des croque-monsieur, Des cuis-vapeur

ب. Des hache-viande, Des coupe-vent, Des porte-drapeau

هه ندیک جار هه ردو حاله ته که قبوله به بی (S) و به (S) ه وه بۆ نمونه:

Des tourne dique(s), Des brise-glace(s), Des taille-crayon(s)

به پیچه وانه وه هه ندیک ناو له لیکدراوه کانی (کار+ناو) هه مو کاتیک ده کرین به کۆ بۆ نمونه

Des port-avions, Des secne-cheveux, Des protégé-yeux

زۆر حالهت هه ن، که بی وه لام ماونه ته وه به تایبهت که پیکهاته ی یه که م هۆمۆنیمی کاره یان ناویکی کاری له و حاله ته دا ریزماننوسان هه یون و نه بونی هیمای گهردانی کۆ به پیی شیکردنه وهی خۆیان داده نین بۆ نمونه له لیکدراوی (appui-tête) هه ندیک جار پیکهاته ی یه که م به کار یان ناوی کاری داده نریت له حاله تی ئه وهی که به کاری داده نیت هیمای (S) وه رناگریت، به لام کاتیک به ناوی کاری داده نریت هیمای (S) وه رده گریت.

Compound Adjectives in General and in French Language in Specific

Pakhshan Fahmi Farho¹ - Hatem Wlya Mohammed²

¹Research Centre, Faculty of Engineering, Koya University, Koya, Kurdistan Region, Iraq.

²Kurdish Department, College of Education, University of Salahddin, Erbil, Kurdistan Region, Iraq.

Abstract

Compounding is an effective process of morphology to produce new items in dictionary. In this research we focus on compound adjectives in general and its' properties in French language. In this research we easily identify that compound adjectives are very rarely studied compared to compound nouns. This research starts by an introduction about compound adjectives and then the basic items that are used to create compound adjectives are presented, then we focus on the cases that are not considered as compound in French language, after that we specify the types of compounding and the pattern that are used to form compound adjectives in French language. At the end we talk about endocentric and exocentric compound adjectives. Finally, we come to the conclusion that this subject is ill-posed and very far from being clearly resolved and there are many different approaches to define this subject. For this reason, we tried to present and add the different approaches.

Keywords: Compounding, Adjectives, Native, Neological, Patterns.

- Amiot, D., & Gothem, K. V. (2010). *Le statut de -clé et de sleutel- dans mot-clé / sleutelwoord: Une analyse unifiée?* (F. Neveu, Ed.). Valelia Muni Toke, Thomas Klingler.
- Anderson, S. (1992). *A-morphous Morphology*. Cambridge University Press.
- Aronoff, M. (1994). *Morphology by itself*. The MIT Press.
- Bauer, L. (1979). Against word-based morphology. *Linguistic Inquiry*, 10(3), 508–509.
- Bauer, L. (2001). Compounding. In M. Haspelmath, E. König, W. Oesterreicher, & W. Raible (Eds.), *Language typology and language universals: An international handbook* (Vol. 1, pp. 695–707). Mouton de Gruyter.
- Benveniste, É. (1974). Formes nouvelles de la composition nominale. In *Émile Benveniste, Problèmes de linguistique générale: Vol. II* (pp. 163–176). Gallimard.
- Bisetto, A., & Scalise, S. (2005). The classification of compounds. *Lingue e Linguaggio*, IV(2), 319–330.
- Bonami, O., & Boyé, G. (2003). Supplétion et classes flexionnelles dans la conjugaison du français. *Langages*, 152, 102–126.
- Booij, G. (1996). *Inherent versus contextual infection and the split morphology hypothesis*.
- Booij, G. (2005). *The grammar of words. An introduction to linguistic morphology*. Oxford University Press.
- Catach, N. (1981). *Orthographe et lexicographie: Les noms composés*. Nathan.
- Corbin, D. (1985). Les bases non-autonomes en français ou comment intégrer l'exception dans le modèle lexical. *Langue française*, 66, 54–76.
- Corbin, D. (1992). Hypothèses sur les frontières de la composition nominale. *Cahiers de grammaire*, 17, 25–55.
- Corbin, D. (1997). Locutions, composés, unités polylexématiques: Lexicalisation et mode de construction. In M. Martins-Baltar (Ed.), *La locution, entre langue et usages* (pp. 55–102). ENS Editions.
- Cottez, H. (1988). *Dictionnaire des structures du vocabulaire savant. Eléments et modèles de formation* (4th edn). Dictionnaires Le Robert.
- Dardano, M. (2003). Formazione delle parole nelle terminologie tecnico-scientifiche: Introduzione. In M. Grossmann & F. Rainer (Eds.), *La formazione delle parole in italiano* (pp. 573–579). Niemeyer.
- Darmesteter, A. (1877). *De la création des mots nouveaux dans la langue française et des lois qui la régissent*. Wieveg.
- Darmesteter, A. (1894). *Traité de la formation des mots composés dans la langue française* (1st edn. 1875). Honoré Champion.
- Fradin, B. (2000). Combining forms, blends and related phenomena. In U. Dolsescha & A. M. Thornton (Eds.), *Extragrammatical and marginal morphology* (pp. 11–59). Lincom Europa.
- Fradin, B. (2003). *Nouvelles approches en morphologie*. Presses Universitaires de France.
- Fradin, B. (2009). Compounding in French. In R. Lieber & P. Štekauer (Eds.), *Oxford handbook of compounding* (pp. 417–435). Oxford University Press.
- Gaeta, L., & Ricca, D. (2009). Composita solvantur: Compounds as lexical units or morphological objects? *Italian Journal of Linguistics/Rivista di Linguistica*, 21(1), 35–70.
- Gothem, V., Kristel, & Amiot, D. (2009). Affixation processes in French and Dutch. *7th Mediterranean Morphology Meeting*.
- Grevisse, M. (1986). *Le bon usage*. Duculot.
- Guevara, E., & Scalise, S. (2009). Searching for universals in compounding. In S. Scalise, E. Magni, & A. Bisetto (Eds.), *Universals of language today* (pp. 101–128). Springer.
- Iacobini, C. (2004). Composizione con elementi neoclassici. In M. Grossmann & F. Rainer (Eds.), *La formazione delle parole in italiano* (pp. 97–163). Tübingen.
- Lieber, R., & Scalise, S. (2007). The Lexical Integrity Hypothesis in a new theoretical universe. In G. Booij, L. Duceschi, B. Fradin, E. Guevara, A. Ralli, & S. Scalise (Eds.), *On-line Proceedings of the Fifth Mediterranean Morphology Meeting* (pp. 1–24). University of Bologna. <http://mmm.lingue.unibo.it/proc-mmm5.php>.

- Matthews, P. (1991). *Morphology* (2nd ed.). Cambridge University Press.
- Montermini, F. (2010). Units in compounding. In S. Scalise & I. Vogel (Eds.), *Crossdisciplinary issues in compounding* (pp. 77–92). John Benjamins.
- Namer, F. (2009). *Morphologie, lexique et traitement automatique des langues: L'analyseur DériF*. Hermes Sciences Publishing.
- Namer, F., & Florence, V. (2005). Have cutthroats anything to do with tracheotomes? Distinctive properties of VN vs. NV compounds in French. In G. Booij, L. Ducceschi, B. Fradin, E. Guevara, A. Ralli, & S. Scalise (Eds.), *On-line proceedings of the 5th Mediterranean Morphology Meeting* (Vol. MMM5, pp. 105–124). University of Bologna.
- Noailly, M. (1990). *Le substantif épithète*. Presses Universitaires de France.
- Rainer, F. (2008). Neo- and neo-Latin. *Word Structure*, 1(1), 53–64.
- Scalise, S. (1984). *Generative morphology*. Clesp.
- Scalise, S. (1992). Compounding in Italian. *Italian Journal of Linguistics/Rivista di Linguistica*, 4(1), 175–199.
- Scalise, S., & Vogel, I. (Eds.). (2010). *Cross-disciplinary issues in compounding*. John Benjamins.
- Stump, G. (2001). *Inflectional Morphology: A Theory of Paradigm Structure*. Cambridge University Press.
- Villoing, F. (2009). Les mots composés VN. In B. Fradin, F. Kerleroux, & M. Plénat (Eds.), *Aperçus de morphologie du français* (pp. 75–197). Presses Universitaires de Vincennes.
- Williams, E. (1981). On the notion “Lexically Related” and “Head of a word.” *Linguistic Inquiry*, 12, 245–274.
- Zwanenburg, W. (1992). Compounding in French. *Italian Journal of Linguistics/Rivista di Linguistica*, 4(1), 221–240.